

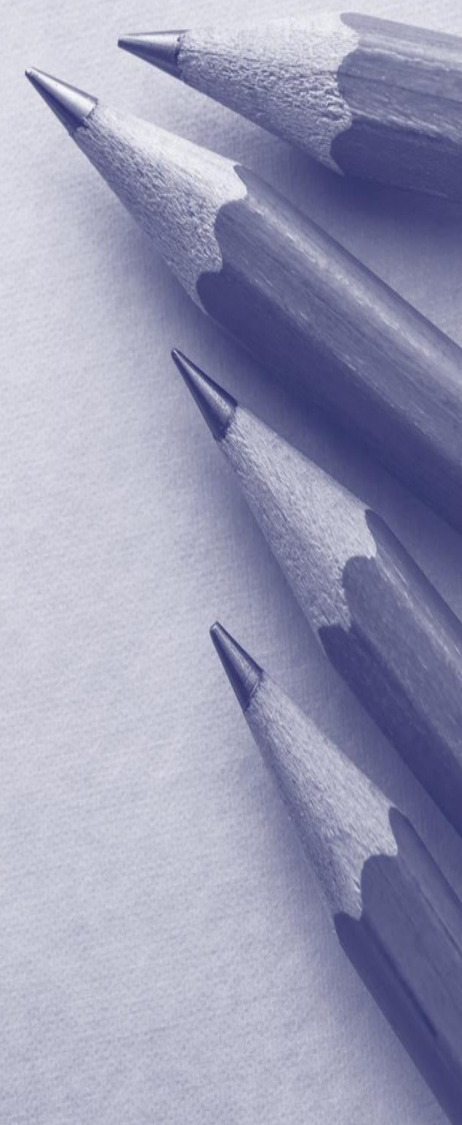
Krājaizdevu sabiedrību sektora neizmantotais potenciāls un attīstības iespējas

29.01.2025.

Saturs

1. Krājaizdevu sabiedrību sektora neizmantotais potenciāls
2. Krājaizdevu sabiedrību sektora attīstības scenāriji
3. Vēlamais scenārijs: pakāpeniski virzīta attīstība
 - ✓ Juridisko personu kreditēšana
 - ✓ Centrālās kooperatīvās krājaizdevu sabiedrības (CKKS) veidošana un funkcijas
4. Turpmākie soļi

Kooperatīvo krājaizdevu sabiedrību* sektora neizmantotais potenciāls

*Kooperatīvās krājaizdevu sabiedrības (krājaizdevu sabiedrības jeb KKS)

Aktīvi

Kredīti
86.9%Prasības pret MFI
9.7%Citi aktīvi
3.4%

Kopējais aktīvu apmērs

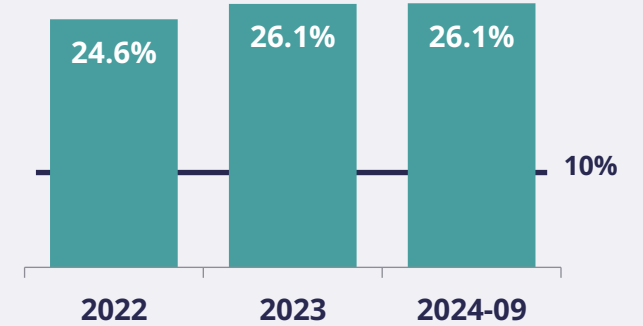
€ 29.4 milj.

Kopējais noguldījumu apmērs

€ 19.8 milj.

Kapitāla prasību izpilde

Minimālā kapitāla
pietiekamības
prasība = 10%

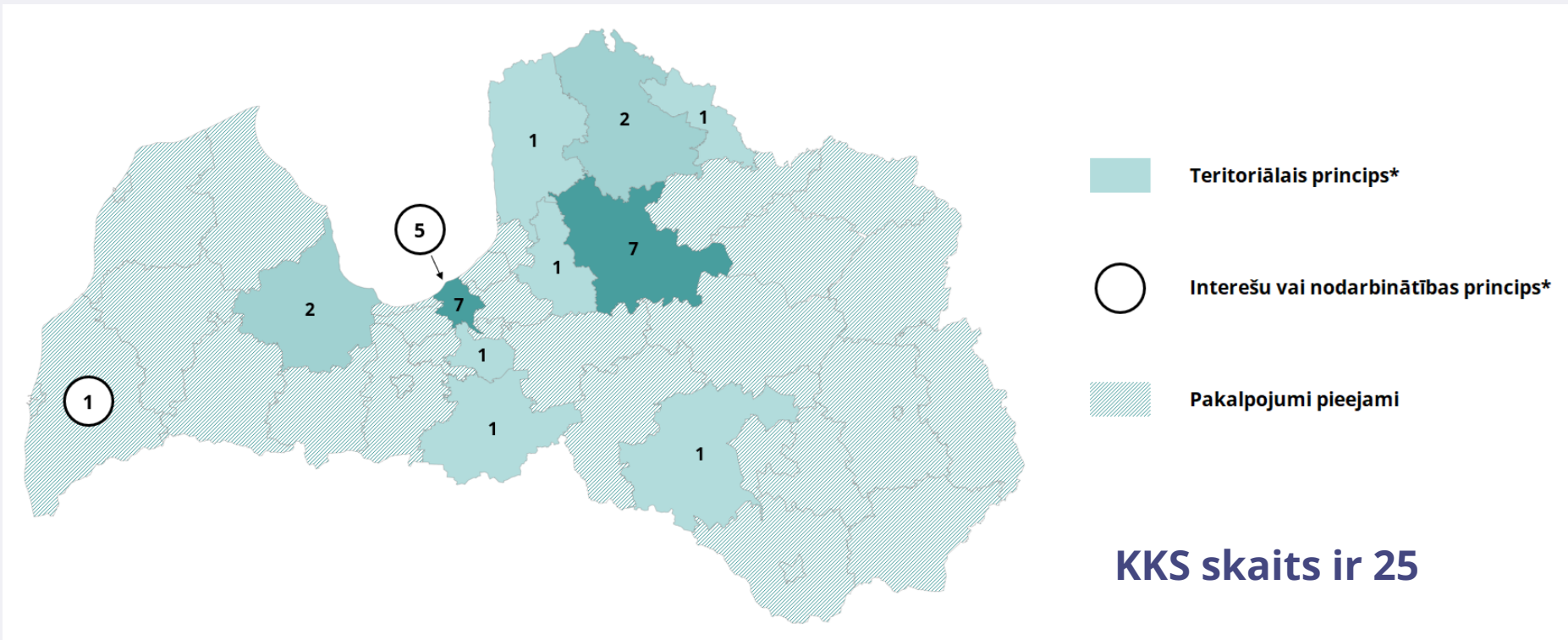
Kopējā peļņa (9 mēn.2024)

€ 338 tūkst.

KKS un banku vidējās procentu likmes

Terminnoguldījumi (līdz 1 gadam)	KKS ~ 3.9%	/ bankas ~ 3.57%
Krājkonti	KKS ~ 1.5%	/ bankas ~ 2.46%
Hipotekārie kredīti	KKS ~ 6.02%	/ bankas ~ 5.79%
Patēriņa kredīti	KKS ~ 9.84%	/ bankas ~ 11.62%

KKS finanšu pakalpojumu pieejamība Latvijas reģionos

Līdzība
kredītiestāžu
pamatpakalpojumiem

Alternatīva
nebanku kredītētāju
pakalpojumiem
reģionos

Finansēšanas avots ir
vietējais kapitāls ar
iespēju augt

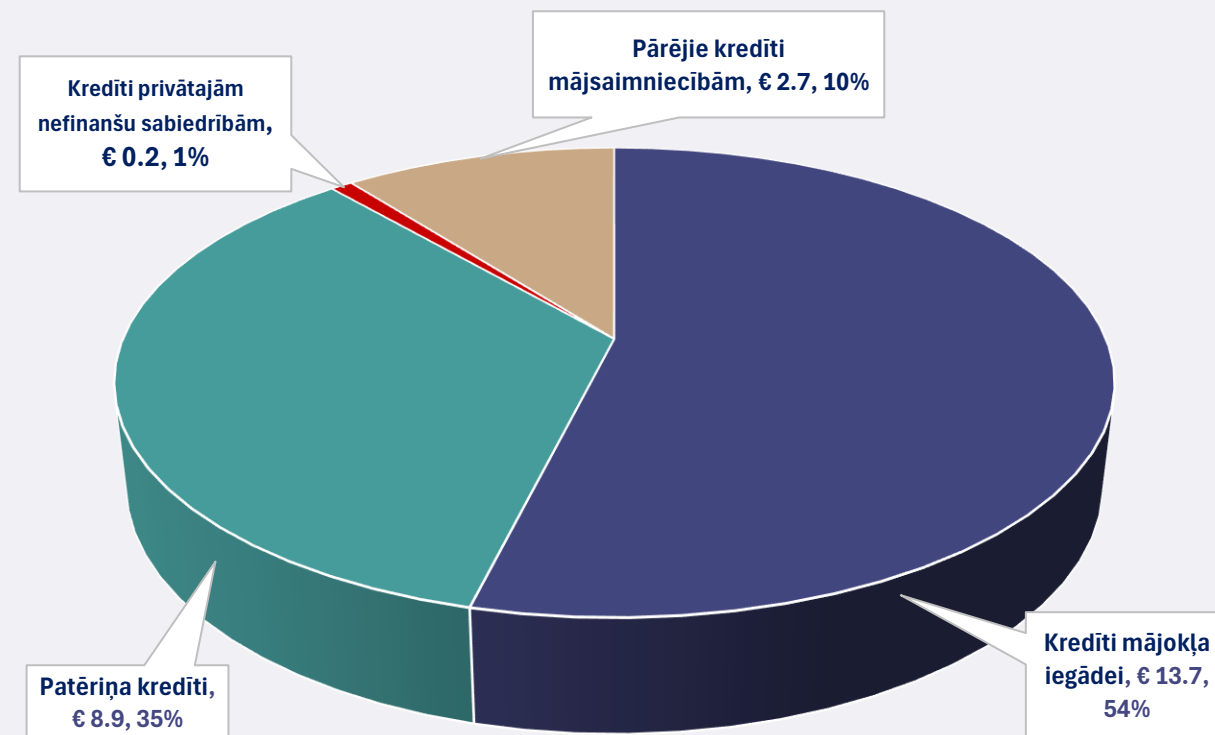
* KKS dibināšanas princips atbilstoši KKS likumam

KKS kredītportfelis un aizdevumu iespējas

- KKS izsniedz aizdevumus **tikai saviem biedriem:**
 - **fiziskajām personām;**
 - **ierobežotam juridisko personu lokam, ja to īpašnieki ir KKS biedri:**
 - individuāliem komersantiem;
 - individuāliem (ģimenes) uzņēmumiem;
 - zemnieku vai zvejnieka saimniecībām
- Juridisko personu loku kreditē **15% KKS**

Kopējais kredītportfelis € 25.5 milj.

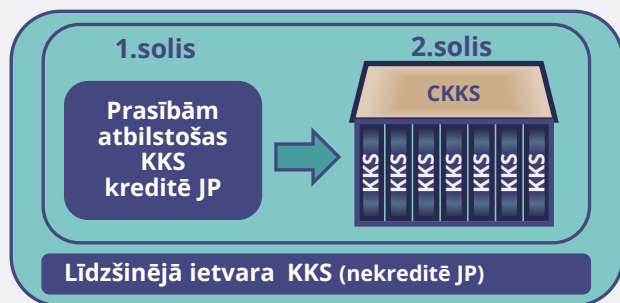

Krājaizdevu sabiedrību sektora attīstības scenāriji

Scenāriju kopsavilkums

Pakāpeniska attīstība

- 1.solis - Juridisko personu (JP) kreditēšana un atbilstoša prasību paaugstināšana
- 2.solis – Centrālās KKS (CKKS) veidošana. CKKS jāsaņem licence bankas darbībai
- Individuālām KKS saglabāta iespēja strādāt līdzšinējā ietvarā

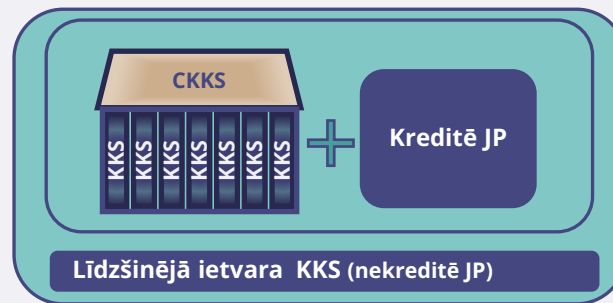

Ieguvumi/Riski

- Nozarei draudzīga pakāpeniska pieeja sektora konsolidācijai, izaugsmei un attīstībai
- Pakalpojumu klāsta palielināšanās
- CKKS administratīvais slogs un izmaksas lielākas (kā bankai), bet CKKS ietvarā esošajām KKS - atvieglojums
- Pēc 1.soļa nozarei var mazināties motivācija veidot CKKS
- Finansējums CKKS izveidei
- Izaicinājums - atbilstība jaunajām prasībām

Attīstība vienā solī

- CKKS veidošana. CKKS jāsaņem licence bankas darbībai
- Vienīgi KKS, kuras strādā CKKS ietvarā, ļauts kreditēt juridiskās personas
- Individuālām KKS saglabāta iespēja strādāt līdzšinējā ietvarā (t.sk. ārpakalpojumi no CKKS)

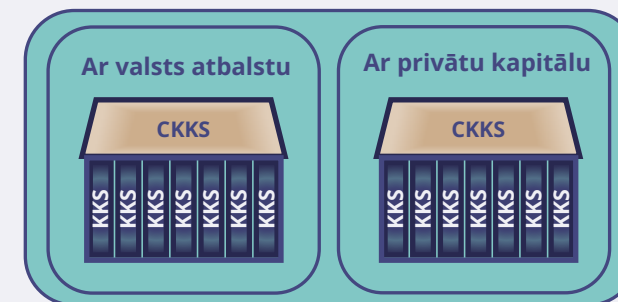

Ieguvumi/Riski

- Viens risinājums sektora jaudas stiprināšanai, konsolidācijai un attīstībai
- KKS riski mazāki, stabilitāte lielāka
- Pakalpojumu paplašināšana - motivācija nozarei
- CKKS ietvars nodrošinātu kapacitāti JP kreditēšanai
- CKKS administratīvais slogs un izmaksas lielākas (kā bankai), bet CKKS ietvarā esošajām KKS - atvieglojums
- Finansējums CKKS izveidei
- Izaicinājums - atbilstība jaunajām prasībām

Reforma kā krīzes situācijas risinājums

- CKKS veidošana ar valsts atbalstu (krīzes risinājums uz laiku). CKKS ar licenci bankas darbībai
- Piespiedu mehānisms – KKS pievienošanās CKKS (ar valsts atbalstu) vai pašu dibinātai CKKS

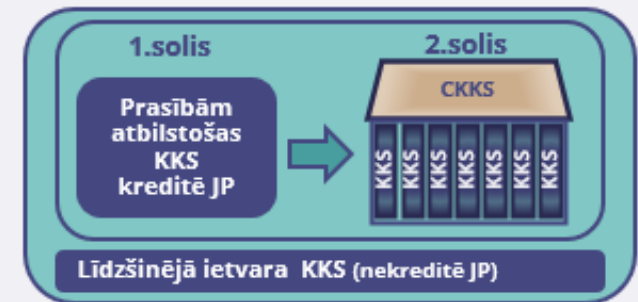
Izaicinājumi

- Nepieciešams stiprs pamatojums valsts atbalsta iedarbināšanai
- Spēja atmaksāt valsts atbalstu
- Piespiedu mehānisms – iespējama KKS sektora neapmierinātība

Vēlamais scenārijs: Pakāpeniski virzīta attīstība

● Pakāpeniska attīstība

- 1.solis - Juridisko personu (JP) kreditēšana un atbilstoša prasību paaugstināšana
- 2.solis – Centrālās KKS (CKKS) veidošana. CKKS jāsaņem licence bankas darbībai
- Individuālām KKS saglabāta iespēja strādāt līdzšinējā ietvarā

● Ieguvumi/Riski

- Nozarei draudzīga pakāpeniska pieeja
- Pakalpojumu klāsta palielināšanās
- CKKS administratīvais slogs un izmaksas lielākas (kā bankai), bet CKKS ietvarā esošajām KKS - atvieglojums
- Nozarei var zust "burkāns" un motivācija veidot CKKS
- Finansējums CKKS izveidei
- Izaicinājums - atbilstība jaunajām prasībām

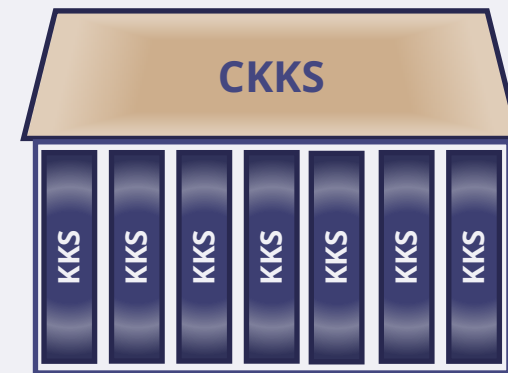
Pakāpeniska attīstība: divos soļos

1.solis

Paplašina juridisku personu
kreditēšanu

2.solis

- ❖ KKS jānodrošina **atbilstība papildu/stingrākām regulējošām prasībām**
- ❖ Jāvērza **grozījumi regulējumā**:
 - **KKS likumā**
 - **KKS noteikumos**

- ❖ **Sektors attīstās** un nākotnē **var izveidot banku** (ar CKKS funkcijām)
- ❖ **Jāizstrādā likums CKKS** un ar to saistītie grozījumi citos normatīvajos aktos

Scenārijs - Pakāpeniska attīstība:

1. solis:

Juridisko personu kreditēšana un atbilstošu/stingrāku prasību noteikšana

JP kreditēšana: Teorētiskais modelis

Minimālais pašu kapitāls (bez neauditētās gada peļņas,
bet ar zaudējumiem) € 120 tūkst.
(šobrīd pamatkapitāls ir € 2.5 / 25 tūkst.)

120 biedri, lai kreditētu juridiskās personas
(šobrīd 20, lai dibinātu KKS)

JP kreditēšana: Ieguvumi un riski

Ieguvumi

- KKS sektors paplašina pakalpojumu klāstu (JP kreditēšana);
- Visas KKS **palielina kapitālu**, tās kuras paplašina pakalpojumu klāstu – būtiski palielina;
- **Lauku teritorijās attīstās mazais/vidējais bizness;**
- **Sektora attīstības vēlmju īstenošana**

Riski

- Izaicinājums nodrošināt **atbilstošu risku pārvaldīšanu, kas saistīti ar JP kreditēšanu;**
- Iespējams KKS sektors turpina lēni sašaurināties;
- **Mazās KKS**, kas veic sociālo funkciju, iespējams **pamet tirgu.**

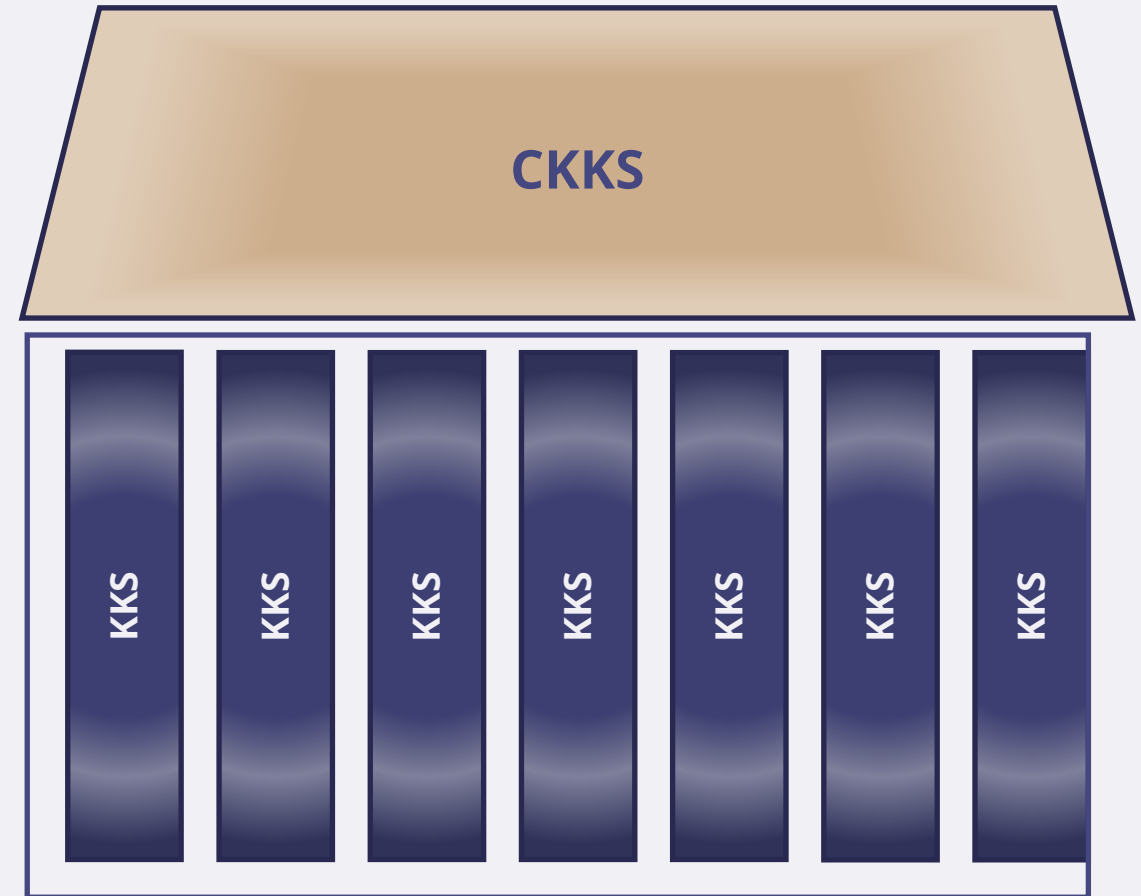
Scenārijs - Pakāpeniska attīstība:

2.solis:

Bankas veidošana ar CKKS funkcijām

Bankas veidošana ar CKKS funkcijām: Pakāpeniskās attīstības scenārija 2. solis

- ❑ CKKS ir banka un tai būtu saistošs banku regulējums:
 - pārvaldības sistēmas izveidei
 - kapitāla un likviditātes prasības
 - uzraudzības pārskatu sagatavošana
- ❑ Licenci bankas darbībai izsniedz Eiropas Centrālā Banka
- ❑ Nepieciešams izstrādāt CKKS jaunu regulējumu

CKKS dibināšana

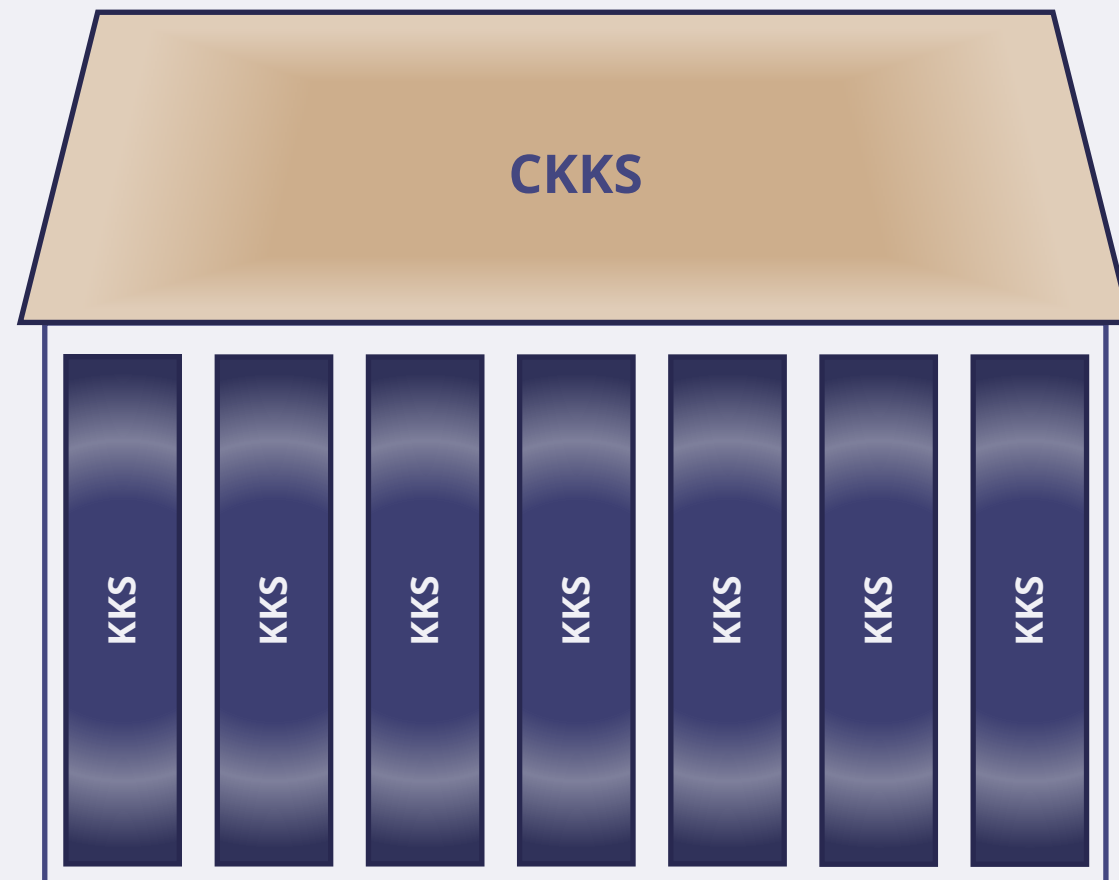
CKKS mērķis ir panākt KKS sektora sakārtošanos, stabilitāti un attīstību

- ❑ CKKS dibinātāji, piemēram:
 - **KKS**
 - **pašvaldības** (*de minimis* nosacījumi)
 - **asociētais ieguldītājs**

Asociētais ieguldītājs ir fiziska vai juridiska persona (kas nav KKS un pašvaldība), kuram var izvirzīt nosacījumus (piemēram, rezidences valsts, min ieguldījuma apjoms/ koncentrācija)

- ❑ CKKS potenciālie dibināšanas nosacījumi, piemēram:
 - min KKS skaits
 - min aktīvu apjoms
 - aktīvu koncentrācijas limits (piem., lielākās KKS aktīviem)

- ❑ CKKS paju vai citu kapitāla instrumentu* iegādes nosacījumi

*Potenciāli – pajas, ja tiek rasts risinājums Kooperatīvo sabiedrību likuma normai, kas nosaka "Kopsapulcē katram sabiedrības biedram neatkarīgi no tam piederošo paju skaita ir viena balss."

CKKS: iespējamā struktūra, funkcijas un tiesības

☐ Struktūra:

- CKKS biedru (KKS) kopsapulce/ akcionāru pilnsapulce
- padome
- valde
- administratīvie vadītāji:
 - izpilddirektors
 - kredītkomiteja
 - galvenais grāmatvedis
 - Riska komiteja
- iekšējais **audits**

☐ Funkcijas:

- sniegt **finanšu pakalpojumus**
- pārvaldīt **stabilizācijas fondu** (piem., KKS maksātspējas atjaunošana)
- sniegt KKS likviditātes atbalstu
- kontrolēt un pārraudzīt KKS
- ieviest un aktualizēt **standartizētas riska pārvaldības sistēmas** un **novērtēšanas standartus**
- organizēt **apmācības**

☐ Tiesības:

- pieprasīt **nepieciešamo informāciju** no KKS
- **noteikt papildu prasības** iekšējai kontrolei un risku pārvaldībai
- ja konstatē pārkāpumus vai trūkumus, **dot norādījumus** tos novērst
- iekšējā audita un atbilstības nodrošināšanas funkciju nodošana **ārpakalpojumā**

CKKS Ieguvumi un riski

Ieguvumi

- **Centralizēta pārvaldība** (īsteno efektīvu un stabilu KKS darbību un tās kontroli)
- **Standartizēta riska pārvaldības sistēma**
- **CKKS stingrāks regulējums un pārvaldība** (prasības kā bankām)
- **KKS interešu pārstāvība**
- **Inovāciju un jaunu tehnoloģiju ieviešana un pielietošana**
- **Dažādu pakalpojumu sniegšana KKS:**
 - ✓ grāmatvedība
 - ✓ IT jomā
 - ✓ juridiskās konsultācijas
 - ✓ personāla vadības konsultācijas
 - ✓ specializētas darbinieku apmācības

Riski

- **Finansējums CKKS izveidošanai** (potenciāli pašvaldību iesaiste), bet jāvērtē konkurences neitralitātes ietvars
- Nepieciešams izstrādāt CKKS jaunu regulējumu (jāparedz laiks)
- **KKS neliela motivācija apvienoties**, iespējama negatīva rezonanse no biedru puses (~15 tūkst. biedri, vairums lauku teritorijās)

Pašvaldību loma KKS sektora attīstībā

NEPIECIEŠAMĀIS ATBALSTS

- ❑ **Ieguldījums (*de minimis* nosacījumi):**
 - individuālu KKS kapitālā un/vai
 - CKKS kapitālā
- ❑ **Aktīva iesaiste CKKS izveidē:**
 - Padome, valde, komitejas, iekšējais audits u.c.
 - Pārvaldības ietvara nodrošināšana (politikas, procedūras, instrukcijas u.c.)

IEGUVUMI

- ❑ **Reģionu attīstība**
- ❑ **Konkurences veicināšana**
- ❑ **Finanšu pakalpojumu pieejamības uzlabošana** - paplašina pakalpojumu klāstu (juridisko personu kreditēšana)

Turpmākie soļi

Turpmākie soļi

- ❑ Darbs ar KKS likuma grozījumu priekšlikumiem un to tālāka virzība – Saeimas un Finanšu ministrijas kompetencē
 - **"Juridisko personu kreditēšana" ir izvēlēts kā turpmākais KKS sektora attīstības virziens** (pēc diskusijas ar KKS nozari 2023./2024. gadā), tāpēc Latvijas Banka izstrādāja priekšlikumus grozījumiem KKS likumā, iesniedza tos Finanšu ministrijai 2024. gada maija sākumā
- ❑ Turpināt darbu pie priekšlikumiem Kredītiestāžu likuma grozījumiem
- ❑ CKKS izveidošanai būs jā sagatavo priekšlikumi CKKS jaunajam likumam un Krājaizdevu sabiedrību likuma grozījumiem
 - T.sk. nepieciešams risinājums Kooperatīvo sabiedrību likuma normai, kas nosaka "Kopsapulcē katram sabiedrības biedram neatkarīgi no tam piederošo paju skaita ir viena balss"
 - Būtiska loma KKS nozares iesaistei un ieguldījumam

Paldies par uzmanību!

Mūsu valsts, mūsu banka

